

[Statsministeren.]

vi ikke anerkende, at der netop på dette område skulle ske besparelser, dvs. reel social nedskæring, og for det andet er det et spørgsmål, om det egentlig var en besparelse, for i det øjeblik, man fjerner sygedagpengene i den sidste ende, vil de samme mennesker jo blive henvist til andre former for social forsorg, og så er besparelsen måske meget minimal. Men under alle omstændigheder, sådanne sociale nedskæringer eller, som det kaldes, besparelser, dem vil vi ikke være med til.

Lad mig dog alligevel for en ordens skyld gentage — budgetminister Heinesen vil naturligvis på regeringens vegne optage drøftelser om og gennemgå de spareforslag, som de enkelte partier har fremsat, således som jeg også tidligere har givet tilsagn om — at vi er villige til at gå tingene konkret igennem.

Hr. Poul Hartling talte om det nære samfund, og jeg vil godt medgive hr. Poul Hartling, at der i de synspunkter, han fremførte, er ganske mange tanker, som vi må tage op til alvorlig overvejelse her i folketinget. Jeg tror nemlig ikke, at løsningen alene består i, at det danske erhvervsliv og det danske samfund skal koncentrere og centralisere alting. Jeg tror, der virkelig er behov for at overveje den tankegang, som hr. Poul Hartling var inde på.

På den anden side skal man også passe på ikke at falde i en grøft, som jeg vil kalde den lidt romantiske forestillings grøft, at man kan skrue udviklingen tilbage. Det tror jeg ikke man kan. Jeg må da også, ikke mindst over for hr. Poul Hartling, gøre opmærksom på, at i nogle af de erhvervsorganisationer, der ligger — sådan kan jeg vist godt sige — bag hr. Poul Hartlings parti, f.eks. andelsbevægelsen, er der jo også sket en sammenlægning, en koncentration og fusion, og hvad det hedder alt sammen. Jeg husker, at første gang jeg mødte begrebet andelsbevægelse, læste jeg i en bog, at der var 1.240 andelsmejerier her i landet. Hvor mange er der tilbage i dag? Hvor stærk er koncentrationen ikke dér? Det er altså ikke blot byernes erhvervslivsformer eller samfundsformerne i al almindelighed, det er også det, der er knyttet til landbruget, der på forskellig måde har fundet det nødvendigt i den konkurrence, der nu engang er, at foretage en koncentration eller fusioner. Jeg

nævner ikke disse ting for som grundindstilling at afvise det, hr. Poul Hartling har sagt, men for at vi ligesom kan få denne debat på et lidt mere realistisk niveau.

Jeg vil også godt tilføje til den filosofi, som hr. Poul Hartling her har givet udtryk for, at ved siden af den problemstilling, som hr. Poul Hartling peger på, er der en anden problemstilling, som om muligt er endnu vigtigere. Vi må nemlig erkende, at koncentrationen er sket, og at udviklingen på en række områder nok vil gå i retning af yderligere koncentration. Under disse nye udviklingsvilkår er det, at vi også skal bygge en filosofi op om, hvordan vi kan gøre det menneskeværdigt i disse nye større enheder. En af de nye større enheder er jo det begreb, der hedder EF, som både hr. Poul Hartling og jeg har arbejdet for at vi skulle blive medlem af. Spørgsmålet er altså: hvordan fører vi inden for disse nye sammenslutninger en politik, som kan menneskeliggøre tilværelsen på en ny måde? Altså: hvordan finder vi på baggrund af ny teknik, den nye økonomiske udvikling og alt, hvad det medfører, former, som gør tilværelsen mere menneskelig? Og her kommer jeg altså ikke uden om det, som jo ikke har skabt udbredt tilfredshed hos bl.a. hr. Poul Hartling, spørgsmålet om medejendomsret, spørgsmålet om medindflydelse, spørgsmålet om en egentlig medbestemmelsesret i de væsener, også det erhvervsliv, som af 27 forskellige årsager nu engang er blevet koncentreret, fusioneret, oven i købet på ikke blot nationalt plan, men også på internationalt plan. Det er den nye og endnu vanskellige problemstilling, vi står over for, og det er den, der skal med ind i overvejelserne, når vi taler om den filosofi og den tankegang, som hr. Paul Hartling har givet udtryk for.

Der har også været rejst spørgsmålet om renter af privat gæld. Jeg skal til det, der er sagt, kun sige, at jeg er fuldstændig enig i den opfattelse, at det lyder besnærende, den tankegang, som socialdemokratiet har ført frem om, at renter af privat gæld ikke skal kunne influere på selvangivelsen. Det lyder besnærende, men det er fuldstændig rigtigt, at det rejser en række problemer. Men hvis vi allerførst gør os klart, et det egentlig er noget principielt rigtigt, at det ikke burde komme selvangivelsen ved, at folk stifter privat gæld, ja, så må det vel være en op-